

תנו רבנן: **פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים** — בתחילה מגבין להן הגזברין מגבית מיוחדת מכל אחד ואחד מישראל לקרבנות אלו, דברי רבי יהודה [הסובר שאין לוקחין להם לפר העלם דבר מתרומת הלשכה].

רבי שמעון אומר: מתרומת הלשכה הן באין, ככל קרבנות הציבור.

ומקשינן: והתניא **איפכא**, דרבי יהודה סובר מתרומת הלשכה ורבי שמעון סובר שמגבין במיוחד?!

ומספקא לן: **הי מינייהו מן הברייתות דאחריתא** [אחרונה נאמרה] והיא המוסמכת יותר, [לפי שיש לומר שחזרו מדעתם הראשונה]?!

אמרוה רבנן קמיה דרב אשי: לימא קמייתא, הברייתא המובאת לעיל ראשונה, דרבי יהודה סבר שמגבין במיוחד ורבי שמעון סבר משל לשכה, היא המוסמכת, דהיא

ומקשינן: **דאורייתא היא** שאין באפר פרה מעילה **דתניא** כתוב בפרשת פרה אדומה **"חטאת היא"** מלמד שמועלין בה בפרה עצמה⁽³²⁾, ואנו דורשים **"היא"** בה מועלין כשאר חטאות.

נב-א אבל באפרה אין מועלין, ושוב קשה מה צריך תקנת חכמים שאין מועלין באפרה?

ומשנינן: **אמר רב אשי: שתי תקנות הואי** בענין אפר פרה. אמנם מדין דאורייתא רק בה מועלין אבל באפרה אין מועלין. **אולם כיון דחזו חכמים דקא מזוללי בה**, אחר שאין בה איסור מעילה, **וקא עבדי מיניה אפר המרפא למכתן**, גזרו ביה חכמים שינהג בה **דין מעילה**.

ולאחר מכן, **כיון דחזו דקא פרשו אינשי מספק הזאות**, כגון שנטמאו בספק טמא מת, ולא היוו מחשש ספק איסור מעילה, דשמא לא נטמא ונמצא מועל, לפיכך **אוקמוה אדאורייתא**, דאין מועלין בה.

להגיע לחידוש הזה שהוא כחטאת, לגבי זה שיהיה בו דין של מועל אחר מועל.

והגרי"ז בספרו [במכתבים] הקשה, הרי מה שיש מועל אחר מועל בקרבן היינו משום שהוא דבר שאין לו פדיון, ולכך אינו יוצא לחולין על ידי המעילה, אך פרה אדומה, שמבואר בה ששייך בה פדיון אף שהיא נקראת חטאת, למה נאמר שאין בה מועל אחר מועל.

וביאר הגרי"ז, שכל דברי התוספות הם רק לאחר שחיטה, שאז דינה שאין לה פדיון כמבואר בתוספות בבבא קמא, ובוזה הוא שכתבו התוספות שיש בה מועל אחר מועל אף שהיא בדק הבית שכיון שאין לה פדיון הרי היא כקרבן שיש בו מועל אחר מועל.

32. התוספות הקשו, מה צריך לפסוק לומר שיש מעילה בפרה אדומה? הרי מבואר בכמה מקומות שפרה קדשי בדק הבית היא, דהיינו, כיון שהפרה באה מתרומת הלשכה, הרי היא קדושה בקדושת בדק הבית, ואם כן, הרי יהיה בה מעילה כמו כל קדשי בדק הבית שיש בהם מעילה.

ותירצו התוספות, שהחידוש שיש בה מעילה לא רק מדין בדק הבית אלא אף מדין חטאת, ויש נפקא מינה, שמבואר במשנה במעילה שבדבר שאינו קרבן, "אין מועל אחר מועל", דהיינו לאחר שמעלו פעם אחת שוב אין מעילה, כיון שעל ידי המעילה הוא יוצא לחולין. אולם בקרבן, יש בו מועל אחר מועל. ולכן לכך צריך

ומוכח שברייתא קמייתא היא הנשנית לאחרונה, והיא המוסמכת, וסבר בה רבי שמעון שפר העלם דבר בא מתרומת הלשכה.

שנינו במשנתנו: **ושלימה היתה קריבה** כשמת הכהן הגדול ולא מינו אחר תחתיו, דכיון דבאה משל ציבור לרבי שמעון או משל יורשין לרבי יהודה אין בה דין "מחציתה", אלא קרב עשרון שלם בבוקר.

אמר רבי חייא בר אבא: בעי רבי יוחנן בדין זה: האם באה שלימה שחרית ושלימה בין הערבים, שני עשרונים בכל יום, או דילמא שלימה שחרית ולא יותר, שאין דין מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, ומכל מקום לא נצטוו אלא על עשירית האיפה בכל יום, ובטילה הקרבת מנחת חביתין של בין הערבים.

אמר רבא: תא שמע ממשנה במסכת תמיד, המונה את מספר הכהנים העוסקים בעבודת תמידין בין בבקר בין בערב, וסדר עמידתן ומבואר שם: "שמיני, הכהן השמיני, עוסק חביתים".

ואם איתא דבטילה "בין הערבים" כשמת כהן גדול ולא מינו אחר תחתיו, הא זמנין דלא משבח ליה שמיני בחביתים? היכי דמי, כגון דמת כהן גדול, ולא מינו אחר תחתיו? ומשמע מהמשנה שתמיד יש שמיני, ומוכח שאינה בטלה בין הערביים אף במת כהן גדול⁽³³⁾.

אחריתא. והטעם שנכריע כך, **דשמעינן ליה לרבי שמעון דחייש לפשיעה.** דמצינו דדעתו לגבי קרבן חביתין, כשמת כהן גדול, דבאה משל ציבור ולא משל יורשים, מפני חשש פשיעת היורשים, וכמו כן נאמר שבפר העלם דבר גזר שאולי לא יגבו, ולכן באים מן הלשכה.

ודחינן: **אמר להו רב אשי: אפילו תימא בתרייתא אחריתא,** ונמצא שרבי שמעון סבר כאן שמגבין במיוחד ולא משל לשכה ואין חשש להתרשלות, בכל זאת לא יהיה קשה ממה שחושש רבי שמעון בחביתין – **כי קא חייש רבי שמעון לפשיעה, במילתא דלית בהו כפרה בגווה,** כקרבן חביתין של כהן גדול שמת שהיורשים מביאים עבורו ולא עבור עצמם, ולפיכך עלולים הם להתרשל בה. אבל **במילתא דאית להו כפרה בגווה,** כמו פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודה זרה שבאים על חטא, **לא חייש רבי שמעון לפשיעה,** ולפיכך אפשר לסמוך על מגבית מן הציבור, ואין נוטלים מן הלשכה.

והוינן בה: **מאי הוי עלה דספק זה?** מי הוא זה הסובר דבאה משל לשכה [ויש בזה נפקא מינה לקביעת ההלכה]?

אמר ליה רבה זוטרי לרב אשי: תא שמע: דתניא דכתוב גבי קרבן התמיד: "את קרבני לחמי לאשי ריח ניהוחי תשמרו להקריב לי במועדו". ודורשים מרבי הלשון קרבני, לחמי, אשי, שכולם לשון קרבנות הם: לרבות פר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודת כוכבים, שבאין מתרומת הלשכה, כתמיד, דברי רבי שמעון.

33. התפארת ישראל [במסכת שקלים] כתב, שבאופן זה שהיא קריבה שלימה בבוקר ושלימה

שביעי בסלת ותשיעי בייץ.

אלא, על כרחך **"דאי"** לא קתני, שלא מדברת המשנה אלא באופן הרגיל ולא באופנים **"דאי משכחת לה"**, כגון במקרה שלא היו נסכים. **הכא נמי** יש לומר לגבי חביתין, שאמנם אם מת כהן גדול בטל שמיני בין הערביים. אולם **"דאי"** לא קתני, לכן אין ראייה ממה שכתוב **"שמיני בחביתין"** במשנה, כיון שהמשנה מדברת באופן הרגיל בחיי הכהן הגדול.

אהדרוה לדברי רבי ירמיה דאמר בבבלי טפשאי קמיה **דרבא**. **אמר: מבישותין**, רק משמועותי שאינן טובות, **אמרי קמיהו**, לפני בני ארץ ישראל, ואילו **מטיבותין**, משמועותי הטובות, **לא אמרי קמיהו!**

הדר, **אמר רבא: הא נמי דאמרן**, שאינה בטלה בין הערביים, **טיבותין היא**, ואינה

אמרוה רבנן קמיה דרבי ירמיה [שהוא בארץ ישראל] לראיה זו בשם רבא [שהוא מבבל].

אמר רבי ירמיה: **בבלאי טפשאי, משום דיתבו באתרא דהשוכא** דבבל היא ארץ עמוקה, **אמרי שמעתתא דמחשכו**, שכשאינם יודעים טעם של דבר בודים מלבם טעם שאינו, דודאי יש יוצא מן הכלל לדברי המשנה, ואין כאן ראייה כלל.

וקמתמהינן לדברי רבא, דסבר שתמיד הם שמונה: **אלא**, מה דקתני באותה משנה כהן שביעי עוסק בסלת של מנחת נסכי תמיד ומקריבן. וכהן תשיעי בייץ לנסכי התמיד. **הכא נמי דלא בטלי** בשום ענין? הרי למדנו **"מנחתם ונסכיהם"**, ודורשים מזה שנסכים באים גם בלילה, וכן דורשים מזה: **"מנחתם ונסכיהם"** — **אפילו למחר**. ואפשר להביא קרבן היום ונסכיו בפני עצמם אפילו לאחר עשרה ימים. ונמצא שבאופן זה לא יהא

בין הערביים ורק לגבי שעור סולתה הוכפלה. והוסיף המנחת חינוך, שזה מוכרח שהיתה קריבה שש חלות בבוקר ושש חלות בין הערביים, שהרי מבואר לקמן [פח א] שהיה מדת רביעית במקדש שבה היה נתן שמן לכל חלה, דהיינו שהי"ב חלות שהיה להם שלוש לוגין היה מחלק ליי"ב רביעיות, דהיינו בבוקר לוג ומחצה שזה שש רביעיות ובין הערביים לוג ומחצה שזה שש רביעיות, ואם נאמר שכשהיה עשרון גם היה קרב י"ב חלות הרי מבואר בהמשך הסוגיא שהשמן של החביתין אף כשבאה עשרון היה לוג ומחצה, ואם צריך לחלקה ליי"ב חלות הרי היה צריך להיות חצי רביעית לכל חלה, והרי לא היה במקדש מדה של חצי רביעית, ומוכח מזה שבאמת לא היה מקריב אלא שש חלות ואם כן היה לכל חלה רביעית כמו כשהיתה באה עשרון.

בין הערביים, הדין הוא שאינה קריבה באותו אופן שקריבה מחצית בבוקר ומחצית בין הערביים, שבאופן שמקריב מחצית בבוקר ומחצית בין הערביים מבואר לקמן שהיה עושה מהעשרון שתיים עשרה חלות, והיה מקריב שש בבוקר ושש בין הערביים. אולם כשמקריב עשרון בבוקר ועשרון בין הערביים, היה מקריב שתיים עשרה חלות בבוקר, ושתיים עשרה בין הערביים.

ובמנחת חינוך חלק וכתב, שאף באופן שקריבה עשרון בבוקר ועשרון בין הערביים, היתה קריבה שש חלות בבוקר ושש חלות בערב, ואין חילוק אם קריבה עשרון או לא. ועוד, שהרי מבואר בהמשך הסוגיא שרק העשרון סולת הוכפל ולא השמן והלבונה, אם כן הרי דינה כמו כל מנחת חביתין ששש חלות בבוקר ושש חלות

קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערבים.

והוינן בה: במאי קמיפלגני?

ומבארין: אבא יוסי בן דוסתאי סבר, לא אשכחן חצי קומץ דקריב. וכיון שלא נאמר בו מחציתה, קרב קומץ לבונה שלם בכל מחצית העשרון⁽³⁴⁾.

ורבנן סברי, לא אשכחן עשרון דבעי שני קמצים. ולפיכך אף הקומץ של הלבונה מתחלק, חציו בבקר וחציו בין הערביים.

בעי רבי יוחנן: כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו, שלמדנו לעיל ששיעור מנחתו עשרון שלם בבקר ועשרון שלם בין הערביים האם לרבנן הוכפלה לבונתו, או נב-ב לא?

ושורש הספק הוא: מי אמרינן, מתוך שהוכפלה סלתו הוכפלה לבונתו, והרי אין כאן את הטעם ד"לא אשכחן עשרון דבעי שני קמצים", שהרי יש שני עשרונים ונמצא קומץ לכל עשרון, או דילמא, מאי דגלי גבי סלת שהוכפלה כשמת כהן גדול ומביא עשרון בבקר ועשרון בערב גלי, מאי דלא גלי, והיינו בלבונה לא גלי, ולא אמורים שיכפילנה במת כהן גדול, ולפיכך יביא חצי קומץ בבקר וחציו בין הערביים כבכל מנחת

טעות, שגם אם אין ללמדה ממשנה במסכת תמיד, יש ללמדה מהפסוק דתמיד, דהרי אמר קרא במנחת חביתין "סלת מנחה תמיד", ואנו לומדים, הרי היא לך כמנחת תמיד, מה תמיד אינו בטל לא בשחרית ולא בערבית אף זו אינה בטלה.

ומסקינן: מאי הוי עלה? האם הדין הוא כפי שאמר רבא שאינו בטל, או כרבי ירמיה שדחה דבריו?

אמר רב נחמן בר יצחק: תא שמע מהא דתניא: שלימה היתה קריבה שחרית, ושלימה בין הערבים, ומוכח כדעת רבא שהיתה קריבה אף בין הערביים.

ועתה דנה הגמרא בשיעור הלבונה הבאה עם כל מנחת חביתין של כהן גדול שלא מת.

אמר רבי יוחנן: פליגי בה אבא יוסי בן דוסתאי ורבנן.

אבא יוסי בן דוסתאי אומר: מפריש לה שני קמצים של לבונה, ומביאם עם העשרון השלם שמביא מביתו, ומקריב קומץ שחרית וקומץ בין הערבים, כמו שמפרש בהמשך, שבקומץ של לבונה לא נאמר מחציתה.

ורבנן אמרי: מפריש לה קומץ אחד, חצי

עשרון, שהרי בכל מנחה היה מקריב רק את הקומץ והקומץ הוא אפילו פחות מחצי עשרון, ולכך אף בחביתין קריבה חצי עשרון. אולם לבונה לא קריבה בשום מקום בחצי קומץ.

והגרי"ז תירץ, שחלוק בעיקרו דין עשרון במנחת חביתין מדין קומץ לבונה. שהרי בעשרון מבואר שהיה מביא את העשרון בבוקר ומקדש את כולו, ואחר כך חולק העשרון, ומבואר שזה

34. השפת אמת הקשה, מה ההכרח שמזה שלא אשכחן חצי קומץ דקרב שהיתה באה לבונה שלימה בבוקר, הרי אף חצי עשרון סולת גם לא מצאנו שקרב, ובכל אופן בחביתין קריבה חצי עשרון בבוקר, אם כן אף לבונה נאמר שקריבה חצי עשרון בבוקר וחציה בין הערביים כמו סולת.

ותירץ השפת אמת, שמצינו הקרבה בחצי